

обзир узимана и решења Конвенције Уједињених нација у уговорима о међународној продаји робе (Бечка конвенција), која је недавно ступила на снагу, и представља важан извор права и за наше прво.

Уговори о превозу су обрађени за сваку поједину врсту превоза (железницом, у друмском саобраћају, превоз ствари морем, у унутрашњој пловидби, ваздухопловом) као и уговор о мешовитом превозу ствари. Остали обрађени уговори су познати именовани уговори привредног права (уговор о грађењу, о ускладиштењу, о комисиону, о трговинском заступању, о посредовању, о отпремању, о контроли робе и услуга, о ангажовању угоститељских капацитета и о осигурању). Иако је овим књига достигла око 580 страница, шета је што нису обухваћени и неки други уговори који су све више у практичној примени, као: лизинг, инжењеринг, франшизинг.

др Предраг Шулејић

Др Ратко Марковић — др Милутин Срдић, УСТАВИ И УСТАВНА ДОКУМЕНТА СОЦИЈАЛИСТИЧКЕ ЈУГОСЛАВИЈЕ 1942—1981, „Научна књига”, Београд, 1987, стр. XXIX + 308.

Познато је да Југославија спада у онај круг земаља које су у периоду после другог светског рата често мењале свој устав. Динамичан друштвени развој, у већој или мањој мери карактеристика свих социјалистичких земаља, пратио је неминовно, и у југословенским просторима, динамичан развој уставности. Са своје стране, те честе промене устава, иако потврда позитивне тежње за јединством нормативног и стварног, нужно су биле праћене слабостима у новоуспостављеним уставним решењима, што је све, опет, стварало потребе за новим изменама. Тако, узроке ових релативно честих и по правилу веома значајних промена у Југославији треба тражити, с једне стране, у променама које су се јављале у послератном развоју југословенског друштва, а с друге, у самим уставним актима, њиховим одликама и квалитетима.

С обзиром да устав представља скуп основних правила о државном, друштвеном и правном уређењу једне земље, њен основни закон и највиши правни акт, а у условима самоуправног социјалистичког друштва данашње Југославије и идеолошко-политички акт с изразитим програмско-декларативним својствима, разумљива је и оправдана брига и пажња која му се у друштву придаје. У тој светлости мора се разумети, унапређивати и развијати интересовање за његово изучавање. Књига коју желимо да прикажемо управо је допринос аутора на том плану.

У издању „Научне књиге” крајем прошле године изашла је збирка устава и уставних докумената Југославије донетих у периоду од 1942. до 1981. године. Збирка садржи, што се може и из самог наслова закључити, поред устава доношених у овом раздобљу и низ докумената, „државно-правних” аката, који су имали велики значај за развој револуционарне југословенске уставности и тиме нашли свој одраз и у касније донетим уставима.

У делу првом садржане су одлуке Првог и Другог заседања Антифашистичког већа народног ослобођења Југославије (1942. и 1943) и поједини други државно-правни акти донети 1944. и 1945. Међу њима се налазе: споразуми Националног комитета ослобођења Југославије и краљевске југословенске владе од 16. јуна и 1. новембра 1944. године, Одлука о укидању и неважности свих правних прописа донетих од стране окупатора и њихових помагача за време окупације; о важности одлука које су за то време донете; о укидању правних прописа који су били на снази у часу непријатељске окупације, Закључак Пленума Главног народноослободилачког одбора Војводине о прикључењу Војводине Федералној Ср-

бији, Предлог Скупштине изасланика народа Војводине АВНОЈ-у да се Војводина припоји Федералној Србији, Резолуција Обласне народне Скупштине Косова и Метохије о прикључењу Косова и Метохије Федеративној Србији, Резолуција о проглашењу АВНОЈ-а за Привремену народну скупштину Демократске Федеративне Југославије, и Декларација о проглашењу Федеративне Народне Републике Југославије. Затим следе Устав ФНРЈ од 1946. године, Уставни закон о основама друштвеног и политичког уређења Федеративне Народне Републике Југославије и савезним органима власти од 1953, Устав СФРЈ од 1963. и уставни амандмани од I до XLII донети 1967, 1968. и 1971. године. На крају је дат садашњи Устав СФРЈ донет 1974. и осам амандмана од 1981. године.

Изложеним уставима и уставним документима претходи уводна студија професора др Ратко Марковића под називом *Социјалистичка Југославија и њена уставност*. Желећи да овом студијом омогући боље разумевање уставних текстова који следе аутор је дао сажет преглед историје уставности у нас. Истичући у првим редовима да је уставност социјалистичке Југославије дело социјалистичке револуције која је настала најпре фактичким путем, стварањем локалних органа нове народне власти на ослобођеној територији, чиме је означен фактички раскид с уставним поретком капиталистичке Југославије, Марковић, не заобилазећи ниједан за развој уставности у нас важнији датум, завршава напис констатацијама у вези с променама Устава које нам предстоје. При том, не опредељујући се за једно од два крајња гледишта која постоје данас у вези с Уставом од 1974 — једно које сматра да је „тај Устав основни разлог кризе у коју је запало југословенско друштво из које се излаз тешко назире“, и друго по коме узрок таквог друштвеног стања „није у том Уставу него у друштвеној пракси која се оглушује о устав и иде својим током који је супротан од оног уставом означеног“, професор Марковић само подсећа на знану и праксом у животу доказану чињеницу да „устав, када је синхронизован са хтењима народа који ће под њим живети, постаје незаменљиво средство среће и просперитета једног друштва“.

Вредност ове збирке заједно са студијом која јој претходи треба видети пре свега у новој могућности коју пружа свима који се на било који начин интересују за ову проблематику, да на једном месту нађу све савезне уставе донете у Југославији после рата и уз њих низ других потребних уставних аката. Поменута плодна историја наше уставности и богатство уставно-правних докумената из ње произашлих, изискују од сваког истраживача, стручњака, па и од „обичних“ заинтересованих грађана улагање, много труда и времена за њихово изучавање, или само упознавање са њиховом садржином. Новоизашла збирка у том смислу представља драгоцено олакшање и тиме се препоручује као незаобилазни приручник.

мр Оливера Вучић